

Uvodnik / Foreword

Irena Kraševac – Danko Zelić

Nakon snažnog potresa koji je zadesio grad Zagreb 22. ožujka 2020. Znanstveno vijeće Instituta za povijest umjetnosti, svjesno prijelomnog značenja tog događaja za sadašnjost i budućnost našega grada, odlučilo je da zaseban svezak aktualnog godišta časopisa *Radovi Instituta za povijest umjetnosti* bude posvećen zagrebačkim temama – ponajprije, ali ne isključivo, temama iz povijesti zagrebačkog urbanizma i arhitekture.

Od sedamdesetak istraživača, povjesničara umjetnosti i arhitekata, kojima je bio upućen poziv na suradnju isprva ih se odazvalo otprilike polovina. Mnogi su od njih kao stanovnici središta grada bili i sami neposredno pogođeni razornim djelovanjem potresa. Kao i mnogi naši sugrađani, nakon poslijepotresne “navale adrenalina” iskusili su nevjericu, ljutnju, depresiju i, na koncu, neminovno mirenje sa spoznajom da institucije sustava – izuzmemo li prve, “palijativne”, mjere – nisu dorasle novonastalnoj situaciji. Primorani na izravno bavljenje otklanjanjem posljedica potresa, dio naših kolegica i kolega nije uspio pripremiti obećane priloge. Usprkos svemu, s obzirom na okolnosti, smatramo da nije mala stvar da je redakciji naposljetku pošlo za rukom prirediti za tisak četrnaest znanstvenih radova koje sada predajemo javnosti. Zahvalnost, dakako, prije svega upućujemo njihovim autorima, ali ništa manju zaslugu imaju i recenzenti kojima također želimo odati priznanje.

Osim o aktualnom stanju istraživanja, individualnim istraživačkim interesima i prioritetima te stanju poznavanja raznorodnih urbanih fenomena, svi ovdje okupljeni prilozi na specifičan način svjedoče i o nenaklonjenom nam (poslijepotresno-pandemijskom) vremenu u kojem je svezak nastajao. Uvjereni smo da će u svakom od tih tekstova pozorno čitateljstvo razabrati jasno artikulirane pouke iz bliže i dalje zagrebačke prošlosti.

After the strong earthquake that hit Zagreb on March 22, 2020, the Scientific Council of the Institute of Art History, aware of the crucial significance of this event for the present and future of our city, decided to dedicate a separate issue of this year's *Journal of the Institute of Art History* to topics related to Zagreb – primarily, but not exclusively, to those concerning the history of architecture and urban development.

Of the seventy researchers, art historians and architects who were invited to collaborate, only about half responded at first. Many of them, as residents of the city centre, were themselves directly affected by the devastating consequences of the earthquake. Like many of our fellow citizens, after the post-earthquake “adrenaline rush” they experienced disbelief, anger, depression and, finally, the inevitable reconciliation with the fact that the official institutions – except for the first, palliative measures – were unable to cope with the new situation. Forced to deal personally with the earthquake damage, some of our colleagues had no time or peace of mind to prepare the promised contributions. But in spite of these unfavourable circumstances, the Editorial Board eventually managed to prepare fourteen scholarly papers for publication, which we are now presenting to the public. Our gratitude, of course, goes primarily to their authors, but we would also like to thank the reviewers for their substantial contribution.

In addition to the current state of research, individual research interests and priorities, and the state of knowledge on various urban phenomena, all the articles gathered here testify in a specific way to the unfavourable (post-earthquake and pandemic) times in which the volume was written and prepared. We are convinced that an attentive reader will discern the lessons from Zagreb's recent and distant past clearly articulated in each of these texts.